

Redegørelse om FN konventionen om rettigheder for personer med handicap

Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling
Oktober 2012.

Forord

Naalakkersuisut ønsker at forbedre mulighederne for handicappede borgere i Grønland. Derfor er det vores håb, at Inatsisartut vil støtte op om Grønlands tiltrædelse af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.

Det er Naalakkersuisut's holdning, at vi som samfund er forpligtet til at give alle mennesker en chance. Derfor ønsker vi at anerkende og bekræfte vores medborgere med handicaps rettigheder gennem tilslutning til konventionen.

Handicapkonventionens mål er, at borgere med handicap får fuldt udbytte af de universelle menneskerettigheder og frihedsrettigheder. Den skal fremme værdighed og respekt og sikre, at borgere med handicap får de samme muligheder som andre borgere.

Naalakkersuisuts handicappolitik har fokus på ligebehandling og inklusion. Vi opfatter borgere med handicap som en ressource, der kan bidrage til samfundet. Derfor sigter vores politik mod at integrere borgere med handicap i det almindelige samfund. Her er konventionen et godt instrument til at fastholde et fremadrettet fokus på målsætningen.

Det vil ofte være nødvendigt at yde en særlig indsats for at sikre borgere med handicaps adgang til samfundets tilbud. I koalitionsaftalen har Naalakkersuisut lagt vægt på, at borgere med handicap skal have adgang til uddannelse på lige fod med andre. Et sådant mål kræver ikke kun, at der er pladser i undervisningslokalet. Ofte vil der også være behov for handicapbolig, transport, hjælpemidler m.m. Dette demonstrerer, at hele samfundet må stå sammen om at føre en sammenhængende og inkluderende handicappolitik.

Konventionen giver ikke borgere med handicap fortrin eller privilegier. Den siger blot, at borgere med handicap skal stilles lige. Desværre er det ikke en selvfølge. Borgere med handicap oplever ofte, at de ikke har samme muligheder som andre, og ikke får den hjælp, der skal til, for opnå det. Naalakkersuisut ønsker derfor at give borgere med handicap en række konventionsbundne rettigheder, som de har krav på.

Med IPIS har Grønland fået et center, der arbejder på at styrke vilkårene for fagfolk, handicappede og deres pårørende. Handicapkonventionen kan bidrage til at fastsætte målene for arbejdet i IPIS og for den samlede indsats på handicapområdet.

Med håb om positiv modtagelse af redegørelsen, ønskes god læselyst.

Naalakkersuisoq for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling
Mimi Karlsen

Indholdsfortegnelse

Forord	2
0.0. Baggrund for redegørelsen.....	5
1.0. FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.....	5
1.1. Historisk indblik i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.	5
1.2. Indhold af FN konventionen om rettigheder personer med handicap.	6
1.2.1. Formål med konventionen.....	6
1.2.2. FN konventionens opbygning.....	6
1.3. Pligt til afrapportering til FN's internationale overvågningskomite.....	7
1.4. FN's sanktionsmuligheder ved overtrædelse af FN konventionen om rettigheder for personer med handicap.	7
1.5. Mulighed for at medlemslandene tiltræder FN's konvention om personer med handicap, med forbehold.	8
1.6. Udtrædelse af FN konventionen om rettigheder for personer med handicap.	8
2.0. Grønlands og FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.....	8
2.1. Gennemførelse af FN konventionen om rettigheder for personer med handicap. .	9
3.0. Grønlands efterlevelse af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap på nuværende tidspunkt.	10
3.1. Den grønlandske lovgivning.....	10
3.1.1. Den grønlandske lovgivning på handicapområdet.	10
3.1.2. De reelle udfordringer i Grønland.	11
3.1.2. Anden lovgivning.....	13
4.0. Økonomiske konsekvenser af FN konventionen om rettigheder for personer med handicap.	13
5.0. Artiklerne i FN konventionen om rettigheder for personer med handicap.....	15
5.1. Artikel 5: Lighed og ikke diskrimination.....	15
5.2. Artikel 7: Børn med handicap.....	15
5.3. Artikel 8: Bevidstgørelse.	16
5.4. Artikel 9: Tilgængelighed.	16
5.5. Artikel 10: Retten til livet.	17
5.6. Artikel 12: Lighed for loven.	18
5.7. Artikel 13: Adgang til retssystemet.	18
5.8. Artikel 14: Frihed og personlig sikkerhed.....	18
5.9. Artikel 16: Frihed for udnyttelse, vold og misbrug.....	18
5.10. Artikel 19: Retten til et selvstændigt liv og være inkluderet i samfundet.	19
5.11. Artikel 20: Personlig mobilitet.....	20
5.12. Artikel 21: Ytrings og meningsfrihed samt adgang til information.....	20
5.13. Artikel 22: Respekt for privatlivet.	21
5.14. Artikel 23. Respekt for hjemmet og familien.	21
5.15. Artikel 24: Uddannelse.....	21
5.16. Artikel 25: Sundhed.....	21
5.17. Artikel 27: Arbejde og beskæftigelse.	22
5.18. Artikel 28: Tilstrækkelig levestandard og social tryghed.....	22
5.19. Artikel 29: Deltagelse i det politiske liv og offentlige liv.	23
5.20. Artikel 30: Deltagelse i kulturlivet, rekreative tilbud, fritidsaktiviteter og idræt.	23
5.21. Artikel 31: Statistik og dataindsamling.	23
5.22. Artikel 32: Internationalt samarbejde.	23
5.23. Artikel 33: National gennemførelse og overvågning.....	23

6.0. Konklusion	24
7.0. Afsluttende bemærkninger.	25
7.1. Undersøgelse af handicapområdet.....	25
8.0. FN's Tillægsprotokol.	26
8.1. Tillægsprotokollens indhold.	26
8.2. Forpligtelser ved tiltrædelse af tillægsprotokollen.	27
8.3. Status på tillægsprotokollen.....	28
8.3. Grønland og tillægsprotokollen.....	28

0.0. Baggrund for redegørelsen.

Denne redegørelse er udarbejdet på baggrund af punkt 51 på efterårssamlingen 2011, hvor medlem af Inatsisartut Jane Petersen, IA, fremlagde forslag om, at der skulle udarbejdes en redegørelse om de tiltag, som Grønlands Selvstyre ville skulle gennemføre for at kunne leve op til kravene i FN's handicapkonvention. Redegørelsen skulle udgøre et egnet grundlag for den videre proces hen imod en ratificering af konventionen, og skulle forelægges for Inatsisartut inden udgangen af 2012. Forslaget blev vedtaget.

Under behandling af punktet blev Inatsisartut bekendtgjort med, at Grønland siden d. 24. august 2009 havde været omfattet af konventionen, fordi der på grund af en administrativ fejl ikke blev taget forbehold for Grønland i ratifikationsdokumentet ved tiltrædelsen. Den danske socialminister beklagede efterfølgende overfor medlem af Naalakkersuisoq for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling.

Hvis det besluttet i Inatsisartut, at Grønland ikke længere ønsker at være omfattet af konventionen, vil konsekvensen være, at Danmark vil skulle udtræde af konventionen og derefter genindtræde med forbehold for Grønland.

1.0. FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.

1.1. Historisk indblik i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.

I det følgende afsnit vil der indledningsvist kort blive redegjort for forløbet forud for Danmarks tiltrædelse af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap. FN's Konvention om rettigheder for personer med handicap blev vedtaget af FN's Generalforsamling den 13. december 2006. Konventionen trådte i kraft den 3. maj 2008. Den 5. februar 2009 havde 137 stater undertegnet konventionen. 47 stater havde ratificeret konventionen.

Danmark undertegnede konventionen den 30. marts 2007. Danmark ratificerede konventionen den 24. juli 2009 og trådte i kraft den 24. august 2009. Begrundelsen for at opdele tiltrædelsen og undertegnelsen i to, var at give staterne tid til at vurdere omfanget og konsekvenserne af de forpligtelser der var forbundet med konventionen, samt foretage de nødvendige foranstaltninger til konventionens gennemførelse i national ret.

Danmarks tilslutning til FN's konvention om rettigheder for personer med handicap fandt sted i 4 trin:

1. FN's Generalforsamling vedtog konventionens tekst den 13. december 2006.
2. Den 30. marts 2007 underskrev Danmark konventionen og tilkendegav dermed sin hensigt om at ratificere konventionen.
3. Herefter gik der lidt over 2 år, hvor Danmark arbejdede på at bringe den danske lovgivning i overensstemmelse med konventionens tekst. Da man mente, at dette var gjort, besluttede Folketinget at ratificere konventionen den 28. maj 2009.
4. Konventionen trådte endeligt i kraft for Danmark den 24. august 2009. Siden den dag har konventionen været retligt bindende for Danmark og Grønland.

1.2. Indhold af FN konventionen om rettigheder personer med handicap.

1.2.1. Formål med konventionen.

Konventionen har til formål at sikre, at personer med handicap kan få fuldt udbytte af menneskerettighederne og de fundamentale frihedsrettigheder samt at fremme respekten for værdigheden hos personer med handicap. Konventionen skal endvidere bidrage til, at handicappede opnår samme rettigheder og muligheder, som andre mennesker har. Konkret indeholder konventionen borgerlige og politiske rettigheder såvel som økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.

FN konventionen om rettigheder for personer med handicap giver ikke mennesker med handicap rettigheder ud over, hvad der følger af medlemslandets lovgivning. Den præciserer derimod, hvordan staterne skal sikre de eksisterende grundlæggende menneskerettigheder i blandt andet lovgivningen, når det handler om mennesker med handicap. Konventionen er endvidere et vigtigt instrument, når man skal beskrive, hvordan de enkelte sektorer indenfor samfundet skal forhindre, at mennesker med handicap ikke bliver diskrimineret, og at deres rettigheder respekteres.

FN konvention om rettigheder for personer med handicap indeholder en række målsætninger på handicapområdet, som skal være med til at fremme personer med handicaps rettigheder, således de bliver ligestillede med borgere, som ikke har et handicap. Ligestillingen omfatter rettigheder inden for flere kategorier blandt andet borgerlige, økonomiske, politiske, kulturelle, uddannelsesmæssige og sociale rettigheder. Staten skal sikre, at personer med handicap kan nyde de samme rettigheder på lige fod med andre borgere. Staten skal endvidere aktivt arbejde for at gøre personer med handicap opmærksomme på deres rettigheder og give dem mulighed for at kunne opnå adgang til at kræve deres rettigheder.¹

Det er vigtigt at være opmærksom på, at der ikke er krav om, at en person skal være omfattet af handicapforordningen, førend personen er beskyttet af FN's handicapkonvention. FN's handicapkonvention definerer ikke præcist ordet handicap eller hvem der i konventionen skal betegnes som personer med handicap. Det fastslås i artikel 1, at personer med handicap omfatter personer, som har en langvarig fysisk eller psykisk intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med visse barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre.

1.2.2. FN konventionens opbygning.

Art. 1-5 indeholder indledningsvist en præambel efterfulgt af en række bestemmelser om konventionens formål, definitioner, generelle principper, generelle forpligtelser samt lighed og ikke diskrimination

Art. 6-8 vedrører specielt kvinder og børn med handicap samt forpligtelser om at øge bevidstheden i samfundet om personer med handicap.

Art. 9 er en generel bestemmelse om tilgængelighed.

Art. 10-30 indeholder en række borgerlige og politiske grundrettigheder samt økonomiske, kulturelle og sociale rettigheder.

Art. 31 indeholder bestemmelser om statistik og dataindsamling vedrørende personer med handicap.

---

¹ From Exclusion to Equality: Realizing the Rights of Persons with disabilities s. 15

Art. 32 omhandler internationalt samarbejde inden for konventionens område.

Art. 33-40 angiver regler om gennemførelse og overvågning af konventionen.

Art. 41-50 indeholder sædvanlige afslutningsbestemmelser om ratifikation, ikrafttræden, opsigelse m.v.

1.3. Pligt til afrapportering til FN's internationale overvågningskomite.

FN's Konvention om rettigheder til personer med handicap har fundet anvendelse i Danmark siden den 23. august 2009. Det følger af konventionen, at der senest to år efter skal afrapporteres til FN's internationale overvågningskomite. Derefter skal deltagerstaterne afgive beretning mindst hvert fjerde år samt yderligere, når komiteen udbeder sig det jf. art. 35.

Komiteen behandler hver beretning og fremkommer med de forslag og generelle anbefalinger til beretningen, som den måtte anse for passende, og fremsender disse til den pågældende deltagerstat. Deltagerstaten kan svare komiteen med sådanne oplysninger, som den ønsker. Komiteen kan anmode deltagerstaterne om yderligere oplysninger vedrørende konventionens gennemførelse jf. art. 36.

Rapporten som medlemslandene udarbejder, vil blive behandlet af FN's internationale overvågningskomite som efterfølgende med baggrund i rapporten vil eksaminere medlemslandene. Finder overvågningskomiteen, at et medlemsland ikke overholder konventionen på et eller flere områder, vil dette blive påtalt overfor medlemslandet. Danmark og Grønland afventer på nuværende tidspunkt eksaminationsresultatet fra FN's internationale overvågningskomite. Komiteen kan endvidere fremkomme med forslag og anbefalinger til, hvorledes medlemsstaterne kan sikre opnåelse af de mål, som findes i FN konventionen om rettigheder for personer med handicap.

1.4. FN's sanktionsmuligheder ved overtrædelse af FN konventionen om rettigheder for personer med handicap.

Der er ingen retlige sanktioner forbundet med en eventuel overtrædelse af FN's handicapkonvention. Sanktionen vil ligge i den moralske fordømmelse fra de andre medlemsstater, som det vil medføre, hvis en af medlemsstaterne forsætligt overtræder konventionen.

FN's overvågningskomite vil kunne påtale overfor medlemsstaten, hvis staten ikke overholder de forpligtelser, som fremgår af FN's handicapkonvention. FN's overvågningskomite vil endvidere til enhver tid kunne udbede sig oplysninger som omhandler FN's handicapkonvention.

Den egentlige sanktion ved overtrædelse af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, ligger i høj grad i den moralske fordømmelse, som vil komme fra de andre medlemslande. Det faktum, at medlemslandet frivilligt har tiltrådt konventionen, men ikke tager forpligtelserne alvorligt virker uheldigt.

De Forenede Nationers generalsekretær skal gøre beretningerne tilgængelige for samtlige deltagerstater jf. 36, nr. 3. Offentliggørelsen medfører, at deltagerstaterne kan holde øje med hinanden og holde hinanden op på, at det er vigtigt at arbejde mod efterlevelse af konventionen.

Deltagerstaterne er endvidere forpligtede til at gøre deres beretninger alment tilgængelige for offentligheden i deres egne lande samt lette adgangen til forslag og generelle

anbefalinger vedrørende beretningerne jf. art. 36, nr. 4. Dette vil være medvirkende til at give offentligheden kendskab til, hvilke rettigheder personer med handicap har i de forskellige medlemslande.

1.5. Mulighed for at medlemslandene tiltræder FN's konvention om personer med handicap, med forbehold.

Før en stat tiltræder FN's handicapkonvention kan staten tage forbehold. Forbeholdet kan blandt andet vedrøre enkelte eller flere artikler i konventionen jf. dog art. 14 nr. 1 eller forbehold for særlige geografiske forhold.

Konsekvensen af et forbehold er, at staten ikke er omfattet af den artikel, der er taget forbehold for, eller det forhold der er taget forbehold for.

I henhold til artikel 14, nr. 1. fremgår det, at forbehold der er uforenelige med protokolens hensigt og formål, ikke kan tillades. Med forhold der er uforenelige med protokolens hensigt og formål, refereres der til forbehold, der strider imod de rettigheder, der fremgår af handicapkonventionen. Hvorvidt et forbehold må antages at være i strid med 14 nr. 1, afgøres indenfor FN regi.

I artikel 14, nr. 2, fremgår det at forbehold til enhver tid kan trækkes tilbage.

Ud af artikel 14 fremgår det forudsætningsvist, at medlemsstaterne har mulighed for at tage forbehold for en eller flere forhold i konventionen. Forbeholdene skal være taget ved tiltrædelsen af konventionen, men eventuelle forbehold kan jf. nr. 2 til enhver tid trækkes tilbage.

1.6. Udtrædelse af FN konventionen om rettigheder for personer med handicap.

Det følger af art. 16 i handicapkonventionen, at en deltagerstat kan opsig protokollen ved skriftlig meddelelse til De Forenede Nationers generalsekretær. Opsigelsen træder i kraft et år efter datoen for generalsekretærens modtagelse af meddelelsen.

2.0. Grønlands og FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.

I det følgende afsnit vil der først blive redegjort for den særlige status, som Grønland har, da Grønland ikke er en selvstændig stat, men henhører under det danske rige. Dernæst vil der blive redegjort nærmere om, hvilke konsekvenser FN's handicapkonvention har for Grønland.

Da Grønland ikke er en selvstændig stat, men henhører under det danske rige, er det den danske regering som kan tiltræde konventioner på vegne af Grønland.

Forholdet om udenrigsanliggender herunder tiltrædelse af internationale konventioner og mellemfolkelige anliggender er reguleret i kap. 4 i Lov nr. 473 af 2009 om Grønlands Selvstyre².

I tilfælde af Danmark ønsker at tiltræde en konvention eller anden folkeretlig aftale, som har betydning for Grønland, skal konventionen forinden indgåelsen forelægges for Naalakkersuisut til udtalelse

---

² Bilag 1.

I de tilfælde, hvor Grønland ikke ønsker at tiltræde en konvention, kan Danmark tiltræde konventionen, men med forbehold for Grønland. Finder regeringen det nødvendigt at indgå aftalen uden Naalakkersuisuts tilslutning, sker dette i videst muligt omfang uden virkning for Grønland jf. § 13 i Lov nr. 473 af 2009 om Grønlands Selvstyre.

Da Danmark har ratificeret FN konventionen om rettigheder for personer med handicap på det danske riges vegne uden forbehold for Grønland, medfører det, at Grønland siden d. 24. august 2009 har været omfattet af konventionen.

Selvom Danmark ikke har inkorporeret konventionen i en dansk lov, så er konventionen en gyldig retskilde i Danmark såvel som i Grønland. Alle offentlige myndigheder, herunder Inatsisartut, Naalakkersuisut, kommuner og domstole skal overholde konventionen i alt, hvad de gør. Private personer og virksomheder er derimod ikke direkte forpligtede til at overholde konventionen. Men de kan blive indirekte bundet, idet grønlandsk lovgivning skal fortolkes i overensstemmelse med konventionen.

2.1. Gennemførelse af FN konventionen om rettigheder for personer med handicap.

Konventionen skelner imellem to forskellige typer af rettigheder: de borgerlige og politiske rettigheder på den ene side og de sociale, økonomiske og kulturelle rettigheder på den anden side.

De borgerlige og politiske rettigheder træder i kraft straks uden nogen form for overgangsregler, efter et land har ratificeret konventionen. De borgerlige og politiske rettigheder i konventionen omfatter bl.a. ret til deltagelse i det politiske og offentlige liv, ytringsfrihed, ikke-diskrimination, lige ret for loven, personlig frihed m.fl.

De sociale, økonomiske og kulturelle rettigheder omfatter bl.a. lige adgang til skolegang og alle former for videregående uddannelse, til arbejdsmarkedet, til en tilfredsstillende levestandard og til deltagelse i kultur- og fritidsliv og sport, herunder til rejser og turisme. Opfyldelsen af disse rettigheder skal ske gradvist, i overensstemmelse med det, der kaldes princippet om progressiv realisering, dvs. i overensstemmelse med landets økonomiske bæreevne og sociale udvikling.

På grund af de specielle omstændigheder, som har medført, at Grønland allerede er omfattet af konventionen, er disse rettigheder allerede gældende i Grønland. Dette giver efter Naalakkersuisuts vurdering ikke anledning til problemer, da disse rettigheder allerede er sikret i den grønlandske lovgivning.

Grønland er et velfærdssamfund, men landet står samtidig overfor nogle særlige udfordringer på grund af landets demografi og infrastruktur. Disse forhold vil der naturligvis få indflydelse, når FN's overvågningskomite skal vurdere om Grønland lever op til forpligtelserne i konventionen.

3.0. Grønlands efterlevelse af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap på nuværende tidspunkt.

Det er Naalakkersuisuts vurdering, at Grønland på nuværende tidspunkt lever op til forpligtelserne i FN konventionen om rettigheder for personer med handicap.

Der har i Grønland de seneste år været mere fokus på, at personer med handicap sikres bedre vilkår og i højere grad får mulighed for at leve en tilværelse så nær det normale som mulige.

I forbindelse med 1. afrapportering til FN's handicapkomite juni 2011 afgav Grønland et bidrag til den danske rapport, se afsnit 7. Bidraget gav Naalakkersuisut anledning til at undersøge, om der var artikler i konventionen, som Grønland ikke levede op til.

Undersøgelsen gav et billede af, at der ikke var bestemmelser, hvor Grønland direkte overtrådte artiklerne, samtidig gav undersøgelsen dog også et billede af, at der var flere områder, hvor man med fordel kunne iværksætte tiltag for at opnå en bedre efterlevelse.

På nogle områder kan det - også på længere sigt - blive vanskeligt at opfylde alle målene i artiklerne fuldt ud. Efter artikel 9 skal medlemslandene træffe passende foranstaltninger til at sikre, at personer med handicap på lige fod med andre har adgang til fysiske omgivelser og transportmuligheder. Det er klart, at der vil være vanskeligheder forbundet med at give personer med gangbesvær eller rullestolsbrugere mulighed for uhindret at komme rundt, idet den grønlandske natur og infrastruktur sætter naturlige begrænsninger.

FN's konventionen om rettigheder for personer med handicap er en konvention, hvor medlemslandet forpligter sig til løbende at arbejde hen mod en bedre efterlevelse af artiklerne. Der er dermed tale om en løbende proces, hvor medlemslandet hele tiden må foretage tiltag for fortsat at leve op til kravene i konventionen.

Selvom det vurderes, at Grønland på nuværende tidspunkt efterlever konventionen, vil det kræve, at der løbende bliver iværksat forbedringer på handicapområdet, hvis Grønland fortsat skal leve op til kravene i konventionen.

Der findes ikke en målestok for, hvilke foranstaltninger det enkelte medlemsland skal have truffet, for at komiteen vurderer, at landet lever op til dets forpligtelser i henhold til konventionen. Hvert medlemsland begynder på forskellige niveauer og kravene fra komiteen stilles ud fra det enkelte medlemslands særlige forhold, eksempelvis økonomisk formåen, udviklingen i landet, tilgængelige ressourcer mv.

3.1. Den grønlandske lovgivning

3.1.1. Den grønlandske lovgivning på handicapområdet.

Området reguleres af Landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til personer med vidtgående handicap, samt hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 64 af 29. december 2004 om døgninstitutioner m.v. for børn og unge samt for personer med vidtgående handicap og Selvstyrets bekendtgørelse nr. 19 af 16. december 2010 om hjælp til personer med vidtgående handicap.

Siden Landstingsforordningen blev udarbejdet i 1994 har der løbende været ændringer til landstingsforordningen, den seneste var i 2010, hvor handicapområdet blev udlagt til kommunerne³.

Formålet med forslaget var, at der skulle ske en ny fordeling af de opgaver i den offentlige sektor, som vedrørte handicapområdet. Udlægningen af handicapområdet medførte, at ansvaret og finansieringen af handicapområdet, overgik fra Grønlands Selvstyre til kommunerne. Driftsopgaven som henhørte under døgninstitutionerne for personer med vidtgående handicap, skulle dog fortsat være et anliggende for Naalakkersuisut.

Det er Naalakkersuisuts vurdering, at der ikke er noget lovgivningsmæssigt i handicaplovgivningen, der er i strid med FN's konvention om rettigheder for personer med handicap. Der kan dog på længere sigt være behov for at revidere handicaplovgivningen med henblik på en endnu bedre efterlevelse af FN's konventionen om rettigheder for personer med handicap.

I takt med udviklingen i samfundet bliver der stillet større krav til lovgivningen. Da den oprindelige handicapforordning i Grønland er fra 1994, kan der være behov for at se på hele regelsættet med henblik på, at der foretages en revision af hele regelsættet, således, at handicaplovgivningen i endnu højere grad er i overensstemmelse med FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.

3.1.2. De reelle udfordringer i Grønland.

Ifølge lovgivningen har alle borgere i Grønland de samme rettigheder. I praksis er det dog vanskeligt at sikre, at alle kan gøre fuld brug af de rettigheder, de tildeles efter lovgivningen.

Personer med handicap som bor i bygderne, har de samme rettigheder som folk der bor i byerne, faktum er dog, at der ikke forefindes de samme ressourcer til at kunne imødekomme personer med handicaps behov i bygderne, eksempelvis kan det være vanskeligt at tildele en person med gangbesvær en fysioterapeut, hvis personen bor i en lille bygd, hvor der ikke forefindes en fysioterapeut.

Generelt er der stor variation af, hvilke ressourcer de enkelte byer og bygder besidder. I afrapporteringen til FN er der redegjort for de allerede eksisterende tilbud og tiltag der er på handicapområdet. Problemet er, at det ikke er alle personer med handicap der reelt har adgang til disse tilbud. Nedenfor illustreres tre cases som belyser problemstillingen.

Case nr.1.

Dina er 25 år gammel og lider af skizofreni, hun fik diagnosen som 20 årig. På nuværende tidspunkt bor hun hos hendes forældre. Så længe hun er medicineret klarer hun sig rimeligt godt, men der er perioder, hvor hun ikke vil tage medicinen. Dina har fået tilbud om at flytte i boenhed, hvilket hun tog imod. Desværre fungerede dette ikke optimalt, idet hun ikke kunne med de andre beboere på stedet. Sungiusarfik Aaqa ville være

---

3

en mulighed, men der er ikke plads og Dina ønsker heller ikke at forlade Tasiilaq, hvor hendes familie og venner bor.

Ifølge lovgivningen har Dina mulighed for at få tilbudt et botilbud i et bokollektiv eller en beskyttet boenhed eller på en døgninstitution afhængigt af hendes behov. Problemet er at det er begrænset, hvor mange forskellige botilbud der findes. Ønsker Dina ikke at flytte, vil det reelt ikke være muligt at give hende et optimalt botilbud, selvom et sådant tilbud findes.

Case nr. 2.

Abel på 76 år har alvorlig gangbesvær på grund af en nervesygdom. Abel har flere gange været hos lægen, som har vurderet, at ugentlig svømning og fysioterapi ville kunne afhjælpe hans problemer. I byen, hvor Abel bor er der imidlertid ikke nogen svømmehal og der er heller ikke adgang til fysioterapeut. Ifølge art. 26 har personer med handicap ret til habilitering og rehabilitering.

Ifølge lovgivningen har Abel mulighed for at få tildelt hjælp som følge af handicapet, men reelt har Abel ikke mulighed for at gøre brug af disse rettigheder.

Case nr. 3.

Sigrid mistede synet som 55 år på grund af sukkersyge. I dag er Sigrid 60 år og bor alene og hendes to børn bor i en anden by. Sigrid er i høj grad selvhjulpne, så længe hun er i hjemmet, men udenfor hjemmet er hun afhængig af andres hjælp. Sigrid har fået et kursus i at bruge blindestok og andre hjælpemidler, men på grund af terrænet kan hun ikke færdes frit uanset hendes hjælpemidler.

På trods af Sigrid har fået de hjælpemidler der kan stilles til rådighed, er hun alligevel afhængig af andres hjælp.

Det er ikke muligt at yde personer med handicap hjælp, hvis det ikke opdages, at de har et handicap. Skjulte handicap i form af psykiske sygdomme, ADHD/autisme, mv., kan være svære at opdage. For de børn og unge som kommer fra de ressourcetsvage familier, hvor der er alkoholmisbrug, vold eller andre problemer, kan det være svært at vide om problemerne skyldes de hjemlige forhold eller om barnet eller den unge har et skjult handicap. Det kræver, at lærerne og andre, der til dagligt arbejder med børn og unge har en viden om de skjulte handicap, for at de kan få mistanke om, at det eksempelvis kan være ADHD der ligger til grund for de problemer, som barnet har. I løbet af de sidste år har der været mere fokus på de skjulte handicap, hvilket har medført at flere lærere, pædagoger og andre der arbejder med børn og unge, er bedre til at være opmærksomme på om barnet eller den unge lider af ADHD eller autisme.

Ofte vil optimal behandling eller optimale levevilkår ved et handicap medføre, at personen er nødt til at flytte til en af de større byer eller til Danmark, hvor der er adgang til eksempelvis fysio-/ergoterapi, sygehus eller, specialister som kender til handicapet, handicapvenlige boliger mv.

Som tidligere nævnt er det Naalakkersuisuts vurdering, at handicaplovgivningen i Grønland lever op til FN konventionen om rettigheder til personer med handicap. Udfordringen er på nuværende tidspunkt primært, hvorledes man kan sikre, at alle personer, uanset bopæl, reelt sikres adgang til disse rettigheder.

3.1.2. Anden lovgivning.

Da FN's konvention om rettigheder for personer med handicap omhandler anerkendelse af rettigheder indenfor flere områder f.eks. kultur, uddannelse, adgangsforhold, familie mv., vil det være nødvendigt at foretage en grundig gennemgang af lovgivning indenfor flere ressortområder, for at vurdere om disse regelsæt bør revideres, således de i højere grad efterlever reglerne i konventionen.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at FN's konvention om rettigheder for personer med handicap ikke kun omfatter personer, som er omfattet af handicapforordningen. Konventionen tager også sigte på personer, der er dårligt gående eller har en anden fysisk begrænsning, uden at være omfattet af handicaplovgivningen.

På nuværende tidspunkt er der fra Naalakkersuisuts side, som tidligere nævnt fokus på at forbedre forholdene for personer med handicap, hvilket også kommer til udtryk i eksempelvis visse bygningsreglementer, sundhedslovgivningen, mv.

En efterlevelse af FN's konventionen om rettigheder for personer med handicap skal dog ikke kun udledes igennem lovgivning, men i lige så høj grad initiativer fra det offentlige side til at iværksætte nye tiltag, som kan være med til at gøre tilværelsen lettere for personer, som lider af et handicap.

Mange af de initiativer der allerede er i gangsat for at forbedre vilkårene for personer med handicap, er i god overensstemmelse med de principper og forpligtelser der følger af FN's konvention for personer med handicap. Her kan blandt andet nævnes heldagskolen for børn og unge med ADHD, afholdelse af kursus målrettet til pårørende til personer med handicap, personer med handicap samt fagpersonale, som til dagligt arbejder med området samt oplysningskampagner og rådgivning fra IPIS mv.

4.0. Økonomiske konsekvenser af FN konventionen om rettigheder for personer med handicap.

Forbedring af vilkårene skal ske på det enkelte medlemslands initiativ, FN's overvågningskomite kan ikke pålægge medlemslandene at handle, men kan udelukkende opfordre medlemslandet til at foretage tiltag eller ændringer på et område, hvis komiteen finder, at et område ikke efterlever FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.

Det er op til hvert enkelt medlemsland at beslutte, på hvilke områder der skal ske en forbedring af vilkårene for personer med handicap. Naalakkersuisut har allerede på nuværende tidspunkt planer om, at der skal ske forbedringer på handicapområdet. Derfor vil der i de næste år fortsat blive afsat midler til handicapområdet uanset, om Grønland fortsat ønsker at være omfattet af konventionen eller ej. Det vil af denne grund være en kunstig opdeling af opgørelse, hvor mange ekstra omkostningerne der vil være afledt af en tiltrædelse af konventionen.

De tiltag som iværksættes på handicapområdet for at arbejde hen mod en bedre efterlevelse af konventionen, vil kunne medføre udgifter. På samme måde vil det også kunne medføre udgifter, hvis FN's overvågningskomite kommer med anbefalinger eller kritik og

Grønland vælger at efterkomme disse anbefalinger eller ændre på det forhold, som har medført kritik.

Det er Naalakkersuisuts hensigt, at udviklingen og forbedringerne indenfor handicapområdet skal ske i en takt, som det offentlige og erhvervslivet kan håndtere. I tilfælde af at det bliver besluttet, at Grønland fortsat skal være omfattet af FN konventionen om rettigheder for personer med handicap, er det Naalakkersuisuts ønske, at der skal foretages en tilbundsgående undersøgelse af hele handicapområdet – ud fra denne undersøgelse skal der udarbejdes en handleplan for, hvilke tiltag der vurderes at skulle iværksættes i løbet af de næste 5- 10 år.

FN's konvention om rettigheder for personer med handicap vil blive anvendt som et retningsgivende værktøj til at udvælge særlige indsatspunkter, som bør forbedres på handicapområdet. Selv om der vil være artikler i konventionen, som det ikke vil være muligt at efterleve i fuld udstrækning på nuværende tidspunkt, er det ikke ensbetydende med, at Grønland vil modtage kritik eller henstilling fra FN's overvågningskomite. Det må formodes, at komiteen vil tage hensyn til de særlige udfordringer eller vanskeligheder, som hvert enkelt medlemsland må have i forhold til efterlevelse af specifikke artikler.

Da Naalakkersuisut ønsker en generel forbedring af livsvilkårene for personer med handicap, vil der over tid skulle arbejdes med en bred vifte af områder. En bedre efterlevelse af FN konventionen om rettigheder for personer med handicap kunne være, at der i højere grad fra grønlandsk side bliver opsat regler for specialundervisning i folkeskoler, efterskoler, handels- og gymnasieskoler samt andre uddannelsesinstitutioner. Det kunne også være en del af handlingsplanen, at der arbejdes mod at etablere flere jobs til personer, der ikke kan fungere på en normal arbejdsplads.

Der er flere områder på handicapområdet, hvor Grønland kunne styrke tiltagene på handicapområdet. Der kunne eksempelvis strammes op på lovgivningen omkring handicapinstitutioner. Beslutter Naalakkersuisut, at der skal fokuseres på stramninger på dette område, vil det naturligvis medføre økonomiske konsekvenser, f.eks. hvis det besluttes, at der skal ske skærpelse af kravene til uddannet personale, flere aktivitetstilbud mv. I forhold til handicapinstitutioner blev dette område medtaget i Deloitte's rapport "Analyse og evaluering af døgninstitutionsområdet". Med udgangspunkt i denne rapport, er det planen, at der i de kommende år skal ske en række forbedringer.⁴

Tiltrædelse af konventionen vil ikke som udgangspunkt have nogen økonomisk betydning for kommunerne. Det kan derimod medføre udgifter for kommunerne, hvis det fra Naalakkersuisuts side besluttes, at der skal ske stramninger på kravene på handicapområdet. Handicapområdet blev i år 2010 udlagt til kommunerne, hvilket medførte, at kommunerne blev kompenseret for de udgifter, der var forbundet med udlægningen af handicapområdet.

4

Det må forventes, at hvis det lovmæssigt besluttes, at der skal strammes op på kravene indenfor handicapområdet, vil kommunerne anmode om yderligere kompensation for de afledte udgifter.

Der er, som illustreret ovenfor, ingen direkte udgifter forbundet med tiltrædelse af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap. Derimod vil der kunne være afledte udgifter. De afledte udgifter vil følge af, at det i Grønland besluttes, at der skal arbejdes hen imod en bedre efterlevelse af artiklerne i konventionen. Hvor store økonomiske udgifter der skal afholdes på handicapområdet, afhænger af den politiske prioritering samt hvad der eventuelt vil blive besluttet i handlingsplanen. Uanset hvad der besluttes, skal alle beslutninger med økonomiske konsekvenser træffes i Grønland og kan ikke pålægges fra FN's side.

5.0. Artiklerne i FN konventionen om rettigheder for personer med handicap.

Som konsekvens af, at Grønland formelt er forpligtet af konventionen, udarbejdede Naalakkersuisut i perioden maj – juni 2011 et bidrag til Danmarks første afrapportering. Grønlands bidrag blev fremsendt i endelig form til Socialministeriet d. 27. juni 2011. Bidraget fremgår af kap VI og omhandler, hvorledes Grønland på nuværende tidspunkt efterlever konventionen. Såvel konventionen som 1. afrapportering er lagt på www.nanoq.gl på både grønlandsk og dansk.

I det følgende afsnit fremgår det grønlandske bidrag, som Naalakkersuisut fremsendte til Danmark til indarbejdelse i det samlede danske bidrag, som indbefatter Danmark, Færøernes og Grønlands bidrag.

5.1. Artikel 5: Lighed og ikke diskrimination.

På FN's generalforsamling i 1993 blev "Standardregler om lige muligheder for handicappede" vedtaget. Ved Landstingets efterårssamling 1996 var der enighed om at arbejde for de synspunkter, der er indeholdt i FN's Standardregler. Grønland har endvidere tiltrådt Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og er forpligtet til ikke at overtræde diskriminationsforbuddet i art. 14, som blandt andet sikrer mod diskrimination på grund af handicap.

I Grønland finder offentlighedsloven og sagsbehandlingsloven anvendelse på alle borgere. Den offentlige myndighed er forpligtet til at yde alle borgere uanset handicap den samme behandling. Der må ikke foretages usaglig negativ forskelsbehandling af personer på grund af eksempelvis handicap.

5.2. Artikel 7: Børn med handicap

I Grønland er børns rettigheder hovedsageligt reguleret i landstingsforordningen om hjælp til børn og unge. Barnets behov er grundlaget for, hvilke hjælpeforanstaltninger der skal sættes i værk. Er barnet omfattet af handicapforordningen, skal den hjælp, der ydes barnet, tage udgangspunkt i, hvilke særlige behov barnet har på grund af handicapet.

Lovgivningen tilgodeser principperne i FN's konvention om barnets rettigheder. Derfor arbejdes der med en målrettet tidlig indsats for børn og unge med nedsat fysisk og psykisk funktionsevne.

I tilfælde af at der skal træffes en afgørelse, som vedrører barnet, skal der så vidt muligt finde en samtale sted med barnet. Barnets synspunkter skal inddrages og tillægges passende vægt i forhold til alder og modenhed. Er barnet under 10 år, skal der, i det omfang barnets modenhed og sagens art tilsiger det, i videst muligt omfang foreligge oplysninger om barnets holdning til den påtænkte hjælpeforanstaltning.

Er barnet omfattet af landstingsforordningen om hjælp til personer med vidtgående handicap, kan barnet modtage hjælpeforanstaltninger efter bestemmelserne i lovgivningen.

5.3. Artikel 8: Bevidstgørelse.

Under Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling er oprettet en særlig enhed IPIS, som er et videns- og rådgivningscenter om handicap. IPIS er særligt målrettet personer med handicap, pårørende, fagfolk og institutioner. Rådgivningen i IPIS er tilpasset de grønlandske forhold og kan kontaktes via deres hjemmeside www.IPIS.gl.

5.4. Artikel 9: Tilgængelighed.

Bygge- og anlægsområdet

Der er i Grønland mulighed for, at der i bygningsreglementet fastsættes regler om udførelse og indretning af bebyggelse med hensyn til bl.a. indretning af bygninger samt faste konstruktioner og anlæg på en sådan måde, at bebyggelsen kan benyttes af personer med handicap.

Det kan i bygningsreglementet bestemmes, at reglerne om tilgængelighed skal finde anvendelse ved ombygning af og andre forandringer i bestående bebyggelse, selvom den planlagte ombygning eller forandring ikke omfatter forhold af væsentlig betydning for bygningens tilgængelighed. Der kan herunder fastsættes bestemmelser om økonomisk sammenhæng mellem byggeudgifterne til gennemførelsen af det planlagte projekt og udgifterne til gennemførelse af, at der ikke opstår et misforhold mellem udgifterne. Sådanne regler kan omfatte både offentligt tilgængeligt byggeri og erhvervsbebyggelse og service.

Bemyndigelsen er for tiden ikke udnyttet, men der er iværksat en indledende forundersøgelse med henblik på kommende revision af bygningsreglementet.

Offentlig bebyggelse

I bygningsreglement 2006 (BR06) er der en række generelle krav til tilgængeligheden i bebyggelse. Generelt er mange offentlige steder placeret i ældre bygninger, hvor tilgængeligheden for personer med handicap ikke har været tænkt ind i bygningens udformning. Dette betyder, at det som udgangspunkt kun er muligt at foretage mindre forbedringer af handicaptilgængeligheden i disse bygninger eksempelvis i form af rampe-løsninger.

I 2010 og 2011 har Departementet for bolig, trafik og infrastruktur gennemført kurser for involverede aktører (bygherrer, projektledere og håndværkere), hvor der blandt andet

tages udgangspunkt i de problemer, som handicappede står overfor. Formålet med kurset er, at der i fremtidens byggeri i højere grad tages hensyn til personer med handicap

Særlige rabatordninger

Der gives ikke særlige tilskud til personer med handicap i servicekontraktområderne. Her understøttes billetprisen for personer med handicap på samme vis som øvrige befolkningsgrupper. I handicapforordningen er der dog mulighed for, at det offentlige yder støtte til hel eller delvis betaling for transport som en hjælpeforanstaltning.

Arctic Umiaq Line yder rabat ved fremvisning af pensionistkort. Der ydes endvidere nedslag i prisen for ledsagere til blinde personer, der rejser med Arctic Umiaq Line. Hos Air Greenland er billetten til en ledsager til en blind person omkostningsfrit.

Luffart og søfart

På området for luffart og søtransport er der ikke udformet særlig grønlandsk lovgivning, der sikrer personer med særlige fysisk eller psykisk handicap lige adgang til disse transportmuligheder. Luffartsområdet er ikke hjemtaget og administreres af Trafikstyrelsen under Trafikministeriet. Området for søtransport er ikke hjemtaget og administreres af Søfartsstyrelsen.

Fysisk tilgængelighed ved domstolene

Domstolene i Grønland har historisk set været placeret i ældre bygninger, hvor tilgængeligheden for mennesker med handicap ikke har været tænkt naturligt ind i bygningernes udformning. Dette betyder, at det som udgangspunkt kun er muligt at foretage mindre forbedringer af handicapilgængeligheden i disse retsbygninger, f.eks. i form af brug af løse ramper.

Der er ikke sket større ombygninger af retsbygningerne de seneste år. Retsvæsenet i Grønland har dog gennem flere år forsøgt at tænke handicapadgang ind i alle bygningsmæssige ændringer, herunder ved indgåelsen af nye lejemål, og ved at stille krav i forbindelse med nye bygningstiltag, men tiltagenes omfang begrænses af de økonomiske rammer. Retsvæsenet har ligeledes søgt at få etableret handicapadgang ved ældre bygninger, og dette er indtil videre sket ved Kredsretten i Sisimiut og ved indgangen til administrations- og kursusafdelingen i Nuuk.

Den enkelte ret vil normalt rekvirere den fornødne assistance til kørestolsbrugere, der f.eks. er parter eller vidner i en sag, og som ikke ved hjælp af f.eks. løse ramper kan komme ind i retslokaler mv. Doms mænd, nævnsmedlemmer mv., der regelmæssigt har deres gang i retsbygningerne som følge af borgerlig ombud, får altid tilbudt afhentning og hjælp, hvis de har et fysisk bevægelseshandicap.

5.5. Artikel 10: Retten til livet.

Alle mennesker har ret til livet jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 2.

Efter abortloven har en kvinde, som har bopæl i Grønland, ret til at få afbrudt svangerskabet, hvis indgrebet kan foretages inden udløbet af 12. svangerskabsuge. I tilfælde af særlige omstændigheder kan abortgrænsen forlænges, eksempelvis hvis der er tale om

fare for, at barnet på grund af arvelige anlæg eller sygdom i fosterstadiet vil få en alvorlig legemlig eller sjælelig lidelse.

Forinden aborten foretages, skal kvinden gøres opmærksom på, at hun ved henvendelse til det stedlige sociale udvalg kan få vejledning om de foreliggende muligheder for støtte til gennemførelse af svangerskabet og for støtte efter barnets fødsel.

5.6. Artikel 12: Lighed for loven.

Personer med handicap har efter grønlandsk ret rets- og handleevne på lige fod med alle andre. Mangler personen med handicap evnen til at kunne disponere på egne vegne, er der ifølge værgemålsloven mulighed for, at personen med handicap fratages sin rets- og handleevne og der i stedet indsættes en værge. Værgemål kan være aktuelle i de tilfælde, hvor en voksen person på grund af sindssygdom, hæmmet psykisk udvikling eller anden svækket tilstand ikke er i stand til at varetage sine egne interesser.

5.7. Artikel 13: Adgang til retssystemet.

Reglerne vedrørende adgangen til retssystemet findes i den grønlandske retsplejelov. Personer med handicap nyder efter den grønlandske retsplejelov samme rettigheder som alle andre.

Der kan efter omstændighederne ydes særlig støtte til personer med handicap. Det kan f.eks. nævnes, at retten har mulighed for at beskikke en forsvarsadvokat i tilfælde, hvor dette normalt ikke er påkrævet, hvis beskikkelsen er formålstjenstlig ud fra hensynet til den sigtede/tiltalte, f.eks. på grund af vedkommendes mentale handicap. Derudover vil en person med handicap normalt have mulighed for i nødvendigt omfang at medbringe en støtteperson til f.eks. en domsforhandling.

5.8. Artikel 14: Frihed og personlig sikkerhed.

Personer med handicap har efter grønlandsk ret samme ret til frihed og personlig sikkerhed som alle andre og er på lige fod med andre beskyttet mod vilkårlig frihedsberøvelse jf. bl.a. grundloven samt Den Europæiske Menneskerettighedskonvention art. 5.

Magtanvendelse efter den sociale lovgivning

Udgangspunktet efter den sociale lovgivning er, at magtanvendelse ikke må finde sted. I visse tilfælde er magtanvendelse dog nødvendigt for at beskytte personen mod sig selv eller andre, i så tilfælde kan der udøves nødværge iht. kriminalloven.

I de tilfælde, hvor personen med handicaps tilstand må betegnes som sindssyge eller lignende tilstand, er der mulighed for at tvangsindlægge, tilbageholde, tvangsbehandle eller anvende fysisk magt. Tvungen må først benyttes, når alle andre muligheder er udtømte og magtmidlet skal altid være proportionelt med formålet.

5.9. Artikel 16: Frihed for udnyttelse, vold og misbrug.

Det er desværre et faktum, at personer med handicap er særligt udsatte for udnyttelse, vold og misbrug. En del af misbruget foregår indenfor familien / omgangskredsen og derfor er det vanskeligt at klarlægge. Kommunerne i Grønland har en generel tilsynsforpligtelse med alle børn og unge, samt personer med handicap, der er omfattet af handi-

capforordningen. Bliver kommunen klar over, at der foregår vold eller udnyttelse af et barn eller en handicappet, er kommunen forpligtet til at handle på det.

Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling har en tilsynsforpligtelse i kommunerne. Tilsynet skal blandt andet klarlægge, om kommunen administrerer sociallovgivningen korrekt og om sagsbehandlingsreglerne bliver overholdt. Departementet har ligeledes tilsynspligt med alle døgninstitutioner i Grønland.

Kriminalloven

Den grønlandske kriminallov beskytter personer med handicap mod udnyttelse, vold og misbrug, på lige fod med alle andre. Der findes særlige bestemmelser i kriminalloven om udnyttelse af en persons sindssygdom eller mentale retardering til at skaffe sig samleje eller anden kønslig omgang udenfor ægteskab med den pågældende.

I en kriminalsag vil det kunne indgå som en skærpende omstændighed, hvis gerningsmanden har udnyttet den pågældendes værgeløse stilling.

Henvendelses- og behandlingssteder for personer der har været udsat for seksuel misbrug.

Saaffik

I 2011 åbnede et landsdækkende center for børn og unge udsat for seksuelt misbrug, herunder også handicappede børn og unge, Saaffik, som er beliggende i Nuuk.

Formålet med Saaffik er at styrke mulighederne for at behandle og forebygge seksuelle overgreb. Huset skal bidrage til at skabe et sammenhængende tværfagligt udrednings- og behandlingsforløb for børn, der har været udsat for seksuelle overgreb, ligesom det skal fungere som et rådgivnings- og videnscenter for kommuner og andre aktører, der kommer i kontakt med seksuelt misbrugte børn og unge.

Selvstyret finansierer og har ansvaret for at drive og udvikle Saaffik.

Tasiorta

I Grønland er oprettet en rådgivningslinje, hvor alle borgere, herunder handicappede børn og unge, kan ringe ind, hvis de har været udsat for seksuelle krænkelser eller vold. Rådgivningen varetages af professionelle psykologer og indeholder behandlingsmæssige elementer så som kriseintervention og problembearbejdning. Rådgivningen kan også være med til at informere den enkelte borger om, hvilke behandlingstiltag der vil være mest hensigtsmæssige for den pågældende. Der er tale om en landsdækkende og gratis professionel rådgivning, som der årligt ydes tilskud til af Selvstyret.

5.10. Artikel 19: Retten til et selvstændigt liv og være inkluderet i samfundet.

Den sociale lovgivning indeholder en række bestemmelser, der tager sigte mod, at personer med handicap skal kunne føre et selvstændigt liv med høj livskvalitet.

Der kan ydes hjælpeforanstaltninger til kompensation for væsentlig nedsat funktionsevne til personer med vidtgående handicap. Hjælpeforanstaltninger kan ydes som rådgivning, vejledning, støtte, pleje, tildeling af hjælpemidler eller andet.

Eksempler på ydelser efter den sociale lovgivning.

I de tilfælde af fysisk funktionsnedsættelse, vil hjælpemidler og befordringsløsninger ofte være tilstrækkeligt til, at personen er selvhjulpen. Har personen med handicap daglige gøremål, som personen ikke kan klare uden hjælp, er der mulighed for at tilkende hjemmehjælp i den udstrækning, der er behov.

Har personen med handicap brug for hjælp til vedligeholdelse af fysiske eller psykiske færdigheder gennem træning, er det muligt at bevilge fysioterapi eller ergoterapi. Det er dog i den forbindelse vigtigt at påpege, at der kan være stor forskel på, hvilke tilbud der kan gives i det område, hvor personen med handicap bor. Bor personen i et område, hvor der ikke er adgang til disse faciliteter, kan personen bevilges et midlertidigt ophold på et sted, hvor personen kan få adgang til træning eller genoptræning.

En person med handicap, der har behov for særlig pædagogisk støtte for at kunne klare sig i egen bolig, kan tildeles et antal støttetimer ugentligt. Støttetimerne kan anvendes til eksempelvis hjælp med indkøb, strukturering af hverdagen, psykisk støtte m.v.

Der skal tilbydes en bolig i et bokollektiv eller en beskyttet boenhed til personer med vidtgående handicap over 18 år, som på grund af deres handicap ikke kan bo i eget hjem. Det konkrete tilbud vil afhænge af, hvor selvhjulpen personen er. Har en person med handicap særlige behov, der ikke kan dækkes i bokollektiv eller beskyttet boenhed, skal der tilbydes ophold på døgninstitution. Såfremt der ikke findes døgninstitutioner i Grønland, der kan imødekomme de særlige behov, som en person har på grund af handicap, er der mulighed for, at personen kan få godkendt et døgntilbud i Danmark.

5.11. Artikel 20: Personlig mobilitet.

Den grønlandske natur giver særlige udfordringer for den personlige mobilitet, og der er derfor vanskeligheder for lige adgang. På trods af dette er der fokus på at forsøge give folk med fysiske handicap mulighed for at kunne deltage i det almindelige samfundsliv, herunder deltage i forskellige aktiviteter udenfor hjemmet.

Kommunen kan etablere en særlig kørselsordning for personer med handicap, såfremt der er et særligt behov for det. Kommunen kan derudover også tildele en person med handicap økonomisk hjælp til taxakørsel. Kommunen har også mulighed for at bevilge et motordrevet køretøj, hvis en person med handicap bor eller dagligt færdes et sted, hvor der ikke kan benyttes offentlige transportmidler.

5.12. Artikel 21: Ytrings og meningsfrihed samt adgang til information.

Personer med handicap har ligesom alle andre ytrings og meningsfrihed jf. bl.a. Grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

I Sagsbehandlingsloven samt i den almindelige grundsætning om forvaltningens undersøgelsespligt følger det, at en myndighed har pligt til at sørge for en person, der har høre-, syns- eller talehandicap, får mulighed for tolkebistand i sin interaktion med myndigheder. I Grønland er der på nuværende en døvekonsulent, som fungerer som tolk i forbindelse med døves kontakt med det offentlige.

IPIS har på nuværende tidspunkt kontakt med det danske døveforbund, hvor der er planer om i fremtiden at afprøve fjerntolkning.

5.13. Artikel 22: Respekt for privatlivet.

Personer med handicap nyder den samme beskyttelse af privatlivet som alle andre borgere i Grønland. Personer med handicap har mulighed for at modtage hjælpeforanstaltninger der skal sikre, at de vil kunne nyde den samme beskyttelse af privatlivet som andre borgere. Dette kan eksempelvis være tilbud om særlig bolig eller boligindretning, støtteperson, hjælpemidler m.v., der skal sikre, at personer med handicap opnår større grad af uafhængighed.

5.14. Artikel 23. Respekt for hjemmet og familien.

Personer med handicap har samme ret til at stifte familie og indgå ægteskab som alle andre borgere. Personer der på grund af et mentalt/psykisk handicap er umyndiggjorte, kan dog ikke indgå ægteskab uden værgens samtykke eller indgå andre juridisk bindende retshandler.

Personer med handicap har samme ret til fertilitetsbehandling som andre borgere. Der tages i hver enkelt sag stilling til, om det er helbredsmæssigt forsvarligt for personen at gennemføre graviditeten, samt om personen efterfølgende har de fornødne ressourcer til at tage sig af barnet.

5.15. Artikel 24: Uddannelse.

Det hører med til kommunernes forpligtelse at sørge for, at ansatte i kommunerne har det faglige uddannelsesbehov, som er en forudsætning for, at der ydes personer med handicap en forsvarlig bistand. Lovgivningen i Grønland giver muligheden for, at kommunen afholder følgende udgifter i forbindelse med kursusdeltagelse: kursusafgift, rejse og opholdsudgifter, hel eller delvis erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

På uddannelsesområdet er der oprettet specialklasser for børn med særlige behov, som har brug for specialundervisning. I de større byer er der mulighed for at sammensætte klasser, hvor elever med samme behov undervises sammen.

I Nuuk er der oprettet en særlig Heldagsskole, hvor målgruppen er børn og unge med diagnosen ADHD og DAMP. Skolen hører under folkeskolen og er et samlet tilbud med skole og fritidsordning. Generelt kan det nævnes, at de uddannelses tilbud der gives personer med handicap, kan afhænge af de ressourcer, der forefindes i lokalsamfundet. Der kan være forskel på de tilbud, der kan gives i de større byer og bygderne. På nuværende tidspunkt arbejdes der med initiativer, der skal sikre, at der tages særligt hensyn til handicappede i uddannelsessystemet.

5.16. Artikel 25: Sundhed.

Det grønlandske sundhedssystem er baseret på princippet om lige adgang for alle. Lægehjælp, behandling og tandpleje er ydelser, der betales af det offentlige. Der kan ydes særligt tilskud fra det offentlige til hel eller delvis betaling af fysio-/ ergoterapi, hvis behovet for disse ydelser er opstået eller er en følge af handicapet.

Personer med handicap har ikke i sundhedslovgivningen en ringere retsstilling end andre personer. Lovgivningen giver således personer med handicap samme udbud af sundhedsydelser af samme kvalitet, som gives til andre, ved sygdom. Grønlandske forhold herunder infrastrukturen samt manglende ressourcer, betyder imidlertid, at personer med handicap ikke altid i praksis har lige adgang til sundhedssystemet.

5.17. Artikel 27: Arbejde og beskæftigelse.

For at sikre unge personer med vidtgående handicap de bedst mulige forhold mht. uddannelse og arbejde, udarbejdes der efter endt skolegang en handleplan for videre uddannelsesforløb eller arbejde. Personer med handicap har ret til på lige fod med andre at søge om optagelse på studie eller arbejde.

Er funktionsnedsættelsen ikke til hinder for arbejdsevnen, skal personen med handicap ansættes på samme vilkår som andre. Det kan aftales med arbejdsgiveren, at der sker ansættelse på særlige vilkår, hvis personen med handicap eksempelvis kun vil kunne varetage særlige opgaver eller kun vil være i stand til at arbejde på deltid.

Grønlandsk lovgivning indeholder bestemmelser om, at personer med handicap, som ikke er i stand til at varetage et almindeligt arbejde, så vidt muligt skal tilbydes en af følgende muligheder: beskyttet beskæftigelse på almindelig arbejdsplads, arbejde på beskyttet værksted, arbejdsprøvning eller revalidering, aktivitetstilbud på dagscenter.

I revalideringslovgivningen er der mulighed for, at en person med vidtgående handicap kan komme i revalidering. Ved revalidering får arbejdsgiveren refunderet mellem 20 og 80 % af lønnen fra kommunen. Formålet med revalidering er at give revaliderenden mulighed for at afprøve sine evner af i et almindeligt arbejde. I forbindelse med revalideringen udarbejdes en revalideringsplan, der blandt andet skal indeholde oplysninger om revaliderendens helbred, uddannelse, hidtidige erhverv, samt sociale forhold. Før tidspension kan først tilkendes fra det tidspunkt, hvor alle revalideringsmuligheder anses for udtømte. Når mulighederne for revalidering til beskæftigelse på normale vilkår er udtømte, skal kommunen sørge for, at personer, der ikke modtager førtidspension, og som ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår, får mulighed for at blive ansat i et fleksjob.

5.18. Artikel 28: Tilstrækkelig levestandard og social tryghed.

Der er ingen regler, der giver personer med handicap særlig adgang til sikringsydelser. Personer med handicap kan på lige fod med andre søge om førtidspension eller offentlig hjælp, hvis de på grund af funktionsnedsættelsen ikke er i stand til at forsørge dem selv og deres familie.

De fleste personer med handicap, der på grund af funktionsnedsættelsen ikke er i stand til at arbejde, er på nuværende tidspunkt tilkendt førtidspension. Når personer med handicap fylder 65 år, overgår de til alderspension.

En person med vidtgående handicap kan få økonomisk hjælp fra det offentlige til en række forskellige merudgifter, hvis det er en direkte følge af handicapet.

5.19. Artikel 29: Deltagelse i det politiske liv og offentlige liv.

Personer med handicap har ret til på lige fod med alle andre borgere at deltage i det politiske og offentlige liv. Der er i Grønland flere handicapforeninger, der arbejder aktivt for at forbedre personer med handicaps vilkår.

5.20. Artikel 30: Deltagelse i kulturlivet, rekreative tilbud, fritidsaktiviteter og idræt.

Der er igangsat særlige tiltag for at sikre, at personer med handicap kan deltage i kulturlivet på lige fod med andre borgere.

Det kan bl.a. nævnes, at KNR gennem anvendelse af nye teknologier tilstræber at styrke adgangen til programudbuddet for personer med handicap, herunder tilstræbe, at dækning af begivenheder af stor samfundsmæssig interesse tekstes eller tegnsprogsfortolkes.

Der er i lovgivningen skabt mulighed for, at fritidsundervisning tilrettelægges som specialundervisning. Ved specialundervisning forstås en særlig tilrettelagt undervisning, der tilbydes personer med handicap.

På nuværende tidspunkt findes der ingen handicapidrætsklubber i Grønland, men den grønlandske idrætsforening GIF arbejder med at støtte udviklingen af organiseret handicapidræt.

5.21. Artikel 31: Statistik og dataindsamling.

I Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling indsamles der løbende oplysninger på handicapområdet. Formålet med denne indsamling er at få et bedre indblik i, hvilke foranstaltninger, der er nødvendige på området. Derudover er formålet med registret, at Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling kan varetage den overordnede tilsynsforpligtelse på handicapområdet på et velfunderet grundlag.

5.22. Artikel 32: Internationalt samarbejde.

Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling deltager i samarbejdet omkring handicapsspørgsmål under Nordisk Ministerråd for Social og Helse. Derudover deltager Grønland i Nordisk Handicappolitisk Råd. Rådet er et policy skabende og rådgivende organ for Nordisk Ministerråd og sætter vigtige handicappolitiske spørgsmål på den nordiske og nationale politiske dagsorden.

5.23. Artikel 33: National gennemførelse og overvågning.

Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling er kontaktpunkt for forhold vedrørende gennemførelsen af konventionen. Dette følger af, at handicapområdet hører under dette departements ressort. Da konventionen vedrører flere departementers ressortområder, vil Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling arbejde tæt sammen med andre departementer for at sikre gennemførelse af konventionens bestemmelser.

Det fremgår af konventionens artikel 33, at der skal oprettes rammer og koordinerende funktioner for forhold vedrørende konventionens gennemførelse.

Departementet for Familie, kultur, Kirke og Ligestilling fungerer som handicapkoordinerende ministerium som kontaktpunkt i centraladministrationen for forhold vedrørende

gennemførelsen af konventionen i samarbejde med samtlige de af konventionen berørte departementer.

Det skal desuden bemærkes, at konventionen fastsætter, at deltagerstaterne skal opretholde, styrke, udpege eller opstille rammer, herunder - hvor det er hensigtsmæssigt - en eller flere uafhængige funktioner med henblik på at fremme, beskytte og overvåge gennemførelsen af konventionen.

6.0. Konklusion

Det er Naalakkersuisuts vurdering, at Grønland på nuværende tidspunkt opfylder de forpligtelser der følger af FN konventionen om rettigheder for personer med handicap.

Naalakkersuisut er klar over, at der løbende skal ske forbedringer af handicapområdet for at sikre, at Grønland fortsat vil kunne leve op til konventionen. Der er flere områder, hvor der bør arbejdes videre, før en efterlevelse af konventionen i den videste udstrækning er opfyldt.

Der er ingen tvivl om, at Grønland står overfor en række udfordringer, hvis alle artiklerne skal efterleves i deres fulde udstrækning. Inden for nogle områder vil det på grund af de demografiske forhold og Grønlands infrastrukturen blive svært at efterleve alle artiklerne fuldt ud.

På grund af Grønlands lave indbyggertal samt den meget spredte infrastruktur over hele landet, vil det eksempelvis ikke være muligt at oprette specielle klasser til personer med handicap i alle byer og bygder. Dette er dog ikke ensbetydende med, at det ikke er muligt at tilgodese personer med handicaps særlige behov.

Der skal i en sådan situation tænkes alternativt, man kunne forestille sig, at en person med handicap går i en almindelig klasse, men med hjælp fra en støttelærer eller særlig støtteperson alligevel formår at indgå, som en integreret del i klassen. FN konventionen om rettigheder for personer med handicap præciserer ikke, hvilke tiltag landene skal foretage for at efterleve hver artikel. Får barnet eller den unge den fornødne støtte til at kunne begå sig i en almindelig klasse, er det ikke i strid med konventionen, at barnet ikke har mulighed for at gå i en specialklasse.

Alle medlemslandene har hver deres udfordringer i henhold til efterlevelse af bestemmelserne i konventionen og der er stor forskel på, hvor langt medlemslandene er på en fuld efterlevelse af konventionen. Konventionen stiller ingen krav om, at en stat skal have opnået et bestemt niveau på handicapområdet, før staten kan tiltræde.

Det er karakteristisk for konventionen, at den indeholder en række programmerklæringer og bestemmelser om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, som skal gennemføres gradvist i de enkelte deltagerstater ved passende foranstaltninger. Dette betyder, at der ikke i konventionen er krav om, at sådanne foranstaltninger skal være gennemført på et bestemt tidspunkt.

Der er ingen definition på, hvad der skal anses som "passende foranstaltninger", det må derfor afhænge af hvilke ressourcer der er til rådighed i det enkelte medlemsland.

På grund af de særlige forhold der gør sig gældende i Grønland, eksempelvis infrastrukturen og demografien, vil der være artikler i konventionen, som det vil blive svært at op-

fylde i deres fulde udstrækning. Da FN's handicapkomite imidlertid vil tage de særlige forhold i betragtning, anses dette dog ikke til hinder for, at Grønland tiltræder konventionen.

Da opfyldelse af de sociale økonomiske og kulturelle rettigheder skal ske via princippet om progressiv realisering i overensstemmelse med medlemslandets økonomiske bæreevne og sociale udvikling, må det antages, at Grønland allerede arbejder med mange nye tiltag indenfor handicapområdet opfylder kravet om passende foranstaltninger.

Ved at påtage en frivillig forpligtelse, vil det samtidig blive signaleret til omverdenen, at Grønland er et land, der tager vilkårene for personer med handicap alvorligt. Naalakkersuisut ser endvidere tiltrædelse af FN konventionen om rettigheder for personer med handicap som et naturligt skridt i retning af at sikre, at der fortsat vil blive arbejdet med nye tiltag på handicapområdet.

Naalakkersuisut er af den opfattelse, at Grønland fortsat skal være omfattet af FN konventionen om rettigheder for personer med handicap. Ved at Grønland beslutter, at landet fortsat skal være omfattet af FN konventionen om rettigheder for personer med handicap, statueres det overfor andre nationer, at Grønland er et land der ønsker at arbejde hen mod, at personer med handicap, opnår en ligestilling med andre borgere.

7.0. Afsluttende bemærkninger.

FN konventionen om rettigheder for personer med handicap stiller krav om nytænkning på en lang række områder. Selvom Grønland har været omfattet af konventionen i to år, er der endnu ikke lavet en tilbudsgående undersøgelse af handicapområdet.

Da Grønland ikke var informeret om, at Grønland var omfattet af konventionen og det faktum, at 1. bidrag til rapporten til FN's overvågningskomite skulle udarbejdes med kort frist, var der på daværende tidspunkt ikke tid til at foretage en dybdegående undersøgelse af hele handicapområdet.

Naalakkersuisut afventer på nuværende tidspunkt tilbagemelding fra FN's overvågningskomite vedrørende den 1. rapport fra sommeren 2011. Det er endnu uvist, hvornår komiteens udtalelse vil foreligge.

7.1. Undersøgelse af handicapområdet.

Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling og Departementet for Uddannelse og Forskning er på nuværende tidspunkt sammen med Epiinion i gang med at udarbejde en kortlægning af personer med særlige behov, herunder handicap- og specialundervisningsområdet.

Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling, og Departementet for Uddannelse og Forskning har vurderet, at der er behov for en nærmere kortlægning af nedenstående:

- en kortlægning af personer med vidtgående handicap ud fra kommunernes indberetning per 1. marts 2012.

- en skoleundersøgelse, som skal afdække antallet af elever der modtager vidtgående specialundervisning og antallet af elever, der går ud af skolen uden afgangsprøve.
- en økonomianalyse af handicapområdet og en analyse af økonomi og lærertimer for specialundervisningsområdet
- en bygdeundersøgelse, som skal afdække omfanget af personer med særlige behov, herunder 'skjulte' handicap i bygderne, tilbuddene til de handicappede samt omfanget af unge uden uddannelse eller arbejde.

Kortlægningens primære formål er at kortlægge og systematisere den eksisterende viden. Derudover skal kortlægningen bidrage til at etablere ny viden, der hvor den eksisterende ikke er dækkende og komme med anbefalinger vedrørende justering af databaser og samt indikatorudvikling til brug i arbejdet med den videre monitorering af området. Endelig skal kortlægningen bidrage til, at der etableres en bedre systematik i registrering og indberetningssystemerne.

Kortlægningen skal endvidere belyse, hvorvidt der sker en samlet indsats over for personer med særlige behov. En samlet indsats er forstået som inddragelse af alle relevante fagprofessionelle i behandling af en sag. Derudover skal kortlægningen beskrive såkaldte grænsetilfælde, hvor det er uklart hvilke myndigheder, der har hvilket ansvar.

Naalakkersuisut har gennem flere år haft fokus på at øge antallet af uddannede samt på en tværfaglig, tidlig indsats over for børn, unge og familier med behov herfor, og at denne indsats skal kunne monitoreres og evalueres. Man har erkendt, at en systematisk tilgang hertil er nødvendig for, at politikerne kan træffe beslutninger på det bedst oplyste grundlag. Kortlægningen af personer med særlige behov, herunder handicap og specialundervisningsområdet har derfor også til formål at spille ind i en senere effektevaluering af kommunernes og institutionernes indsatser inden for handicapområdet og specialundervisningsområdet.

Naalakkersuisut afventer på nuværende tidspunkt resultatet af kortlægningen, som forventes færdigt i slutningen af 2012.

Redegørelse vil kunne danne grundlag for en nærmere vurdering af, hvilke indsatsområdet på handicapområdet der skal iværksættes.

8.0. FN's Tillægsprotokol.

Foruden selve handicapkonventionen findes der en tillægsprotokol⁵, der beskriver hvordan handicappede borgere, der mener, at deres rettigheder er blevet krænket, kan rette henvendelse til et internationalt klageorgan, hvis udtalelser er juridisk bindende. Hverken Grønland eller Danmark er omfattet af tillægsprotokollen på nuværende tidspunkt og det er frivilligt, om en stat ønsker at tiltræde tillægsprotokollen.

8.1. Tillægsprotokollens indhold.

Den valgfri protokol som knytter sig til FN konventionen om rettigheder for personer med handicap, giver mulighed for, at FN's handicapkomite, som blev oprettet ultimo 2008 i

---

⁵<http://www.menneskeret.dk/handicapkonvention/konventionen/till%c3%a6gsprotokollen/valfri+protokol+til+konventionen+om+rettigheder+for+personer+med+handicap>

henhold til art. 34 i konventionen, kan modtage og behandle klager fra enkeltpersoner og grupper af enkeltpersoner, som påstår at være offer for en krænkelse af bestemmelser i FN konventionen om rettigheder for personer med handicap.

Klageadgangen omfatter alle rettigheder, som er indeholdt i konventionen. Det er en forudsætning for, at komiteen kan realitetsbehandle en klage, at en række klagebetingelser er opfyldt, herunder at klagen ikke må være åbenbar grundløs eller utilstrækkelig underbygget, og at alle nationale retsmidler er udtømt, jf. protokollens art. 2.

Efter at have realitetsbehandlet klagen, skal komiteen underrette sagens parter om sin opfattelse og sine eventuelle anbefalinger i den anledning. Den indklagede stat skal tage komiteens opfattelse og anbefalinger op til overvejelse og skal fremsende sine skriftlige bemærkninger hertil, herunder om eventuelle foranstaltninger truffet i medfør heraf, jf. protokollens art. 3. Det individuelle klagesystem er bygget over samme model, som kendes fra andre af FN's konventioner om menneskerettigheder.

Der er ikke tale om en egentlig retlig proces i forbindelse med behandlingen af en individuel klage til klagekomiteen. Komiteen kan ikke med bindende virkning afgive fortolkning af konventionen eller afgøre konkrete sager. Komiteen har heller ikke beføjelser til at gennemføre undersøgelser på en deltagende stats territorium uden statens konkrete samtykke eller til at fastsætte sanktioner mod en kontraherende part. Komiteens beføjelser er i individuelle klagesager begrænset til at fremkomme med forslag og anbefalinger, jf. protokollens art. 5. Komiteen kan under behandlingen af en individuel klagesag fremkomme med henstillinger vedrørende de foreløbige foranstaltninger jf. protokollens art. 3.

8.2. Forpligtelser ved tiltrædelse af tillægsprotokollen.

Hvis komiteen modtager troværdig information om alvorlige eller systematiske overtrædelser, har komiteen mulighed for at indlede en generel undersøgelse og i den forbindelse anmode en kontraherende part om at samarbejde jf. protokollens art. 6. Undersøgelsen kan blandt andet omfatte et besøg til den pågældende deltagerstat, men kun såfremt deltagerstaten måtte ønske at modtage besøg. Den indklagede stat er derefter forpligtet til at fremsende sine bemærkninger til komiteens opfattelse, herunder om eventuelle foranstaltninger truffet i medfør heraf indenfor en tidsfrist på seks måneder, jf. protokollens art. 6.

Komiteen har derefter mulighed for at bede den indklagede stat at inkludere sin opfølgning på komiteens bemærkninger i afrapporteringen, som alle medlemsstater er forpligtet til at indsende hvert 5. år i medfør af konventionens art. 35, jf. protokollens art. 7.

Kun hvis staten ratificerer tillægsprotokollen, kan Handicapkomiteen behandle klager over den pågældende stat. Der kan udelukkende klages til FN's Handicapkomite, når nationale retsmidler er udtømte, jf. artikel 2. I praksis betyder det, at man først skal have en afgørelse fra øverste domstol i sit land, før man kan klage til Handicapkomiteen.

Ud over FN's Handicapkomite er der i dag fire andre FN komiteer, som kan behandle klager fra enkeltpersoner: Menneskerettighedskomiteen, Racediskriminationskomiteen, Kvindekonventionskomiteen og Torturkomiteen

Selvom det i praksis er meget få sager, som bliver behandlet af de forskellige FN komiteer, så giver klagemuligheden en ekstra retssikkerhedsgaranti. Endvidere sender ratifikation af tillægsprotokoller et signal om, at et land tager sine forpligtelser under en given konvention alvorligt.

8.3. Status på tillægsprotokollen.

Indtil videre har 90 lande underskrevet tillægsprotokollen og 64 lande ratificeret den⁶. Den danske regering valgte i 2008 ikke at underskrive tillægsprotokollen med den begrundelse at *"så længe der ikke foreligger en fortolkningspraksis om omfanget af de forpligtelser, som de deltagende stater kan blive pålagt vedrørende de økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, finder regeringen det ikke hensigtsmæssigt at tiltræde tillægsprotokollen"*⁷.

Daværende Velfærdsminister Karen Jespersen fremførte i dagbladet Politiken, at hun mente, at Danmark i forvejen havde et tilfredsstillende rets- og klagesystem, hvilket også gælder for personer med handicap. Ved at sige ja til tillægsprotokollen risikerer Danmark, at en international uafhængig komite kan tilsidesætte afgørelser truffet i det danske retssystem⁸.

I regeringsgrundlaget fra oktober 2011 fremgår det, at det er den nuværende regeringens hensigt at ratificere FN's tillægsprotokol om personer med handicap.⁹ Regeringen har dog endnu ikke ratificeret tillægsprotokollen.

Da Danmark ikke har ratificeret tillægsprotokollen, er det ikke muligt for grønlandske borgere at klage til FN's handicapkomite, hvis de finder, at deres rettigheder ifølge FN's handicapkonvention bliver overtrådt.

8.3. Grønland og tillægsprotokollen

Det må forventes, at Grønland indenfor de næste år bliver bedt om at tage stilling til, om Grønland ønsker at være omfattet af tillægsprotokollen. I tilfælde af, at Grønland ikke ønsker at være omfattet, vil der blive taget forbehold for Grønland ved den danske tiltrædelse.

En tiltrædelse af tillægsprotokollen vil medføre, at borgere der føler deres rettigheder i henhold til konventionen, kan klage direkte til handicapkomiteen, efter alle nationale retsmidler er udtømte.

Viden og information.

---

⁶ <http://www.un.org/disabilities/>

⁷ <http://www.ft.dk/samling/2008/beslutningsforslag/B98>

⁸ <http://politikken.dk/indland/ECE629353/handikappede-naegtes-klageorgang>

⁹ http://www.stm.dk/_p_7811.html

For yderligere information omkring FN's konvention for personer med handicap kan der henvises til følgende litteratur.

http://dk.nanoq.gl/Emner/Landsstyre/Departementer/Departement_for_familie_kultur_kirke_ligestilling/Familie/Handicapkonventionen.aspx

<http://www.clh.dk/index.php?id=1273>

<http://www.clh.dk/index.php?id=1289>

<http://www.menneskeret.dk/handicapkonvention.>

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=125086.>

<http://www.ft.dk/samling/20081/beslutningsforslag/b194/bilag/1/index.htm#nav.>

<http://www.handicap-international.fr/fileadmin/documents/publications/HICRPDManual.pdf>

<http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CRPD/CRPD-C-2-3.pdf>

<http://www.sm.dk/temaer/sociale-omraader/handicap/Sider/Start.aspx>

<http://www.sm.dk/Publikationer/Sider/VisPublikation.aspx?Publication=499>